

**ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Μόνιμη Επιτροπή Τεχνικής Παιδείας**

ΕΚΘΕΣΗ

*Ομάδας Εργασίας για τη Διερεύνηση Συστημάτων Αξιολόγησης
Πολυτεχνικών Σχολών, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.*

ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ

Καθηγητής ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – Α.Π.Θ.

ΜΗΤΚΑΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ

Καθηγητής Τμ. ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝ. & ΜΗΧΑΝ. ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ – Α.Π.Θ.

ΤΑΓΑΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Καθηγητής ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – Α.Π.Θ.

ΤΣΟΥΚΑΛΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

Καθηγήτρια ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – Α.Π.Θ.

ΧΑΤΖΗΓΩΓΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Καθηγητής ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – Α.Π.Θ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΪΟΣ 2005

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα έκθεση αποτελεί το πόρισμα της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε από τη Διοικούσα Επιτροπή του ΤΕΕ/ΤΚΜ κατά την συνεδρίαση της 12.1.2005 (αριθ. αποφ. 8) με αντικείμενο τη μελέτη του θέματος «Καταγραφή συστημάτων αξιολόγησης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αξιολόγηση των συστημάτων που θα καταγραφούν». Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην παραπάνω απόφαση, «η ομάδα εργασίας θα προτείνει μοντέλο αξιολόγησης που να ανταποκρίνεται στην Ελληνική πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της Ελληνικής Εκπαίδευσης».

Η ομάδα εργασίας, αποτελούμενη από τους καθηγητές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Κ. Κυπαρισσίδα (ΧΜ), Π. Μήτκα (ΗΜΜΥ), Γ. Ταγαρά (ΜΜ), Κ. Τσουκαλά (ΑΜ) και Θ. Χατζηγώγο (ΠΜ), μελέτησε το θέμα κατά το διάστημα Φεβρουαρίου – Απριλίου 2005 και κατέληξε στη συγγραφή του παρόντος κειμένου, η δομή του οποίου είναι η ακόλουθη. Το Κεφάλαιο 1 αποτελεί μια σύντομη αναφορά στο υφιστάμενο Ευρωπαϊκό πλαίσιο. Στο Κεφάλαιο 2 αναφέρονται οι σημαντικότεροι φορείς που είτε οι ίδιοι διενεργούν αξιολογήσεις στην Ευρώπη είτε σχετίζονται άμεσα με τις διαδικασίες αξιολόγησης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το Κεφάλαιο 3 περιλαμβάνει, υπό μορφή παραδειγμάτων (μελετών περιπτώσεων), την περιγραφή 4 εθνικών συστημάτων αξιολόγησης σε ισάριθμα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα στη Μεγάλη Βρετανία, τη Φινλανδία, την Ολλανδία και τη Γαλλία. Ενδεικτικά για τις περιπτώσεις των συστημάτων αξιολόγησης της Μεγάλης Βρετανίας, Ολλανδίας και Γαλλίας παρατίθεται σειρά Παραρτημάτων (Α έως Ι), όπου περιγράφονται τα συγκεκριμένα συστήματα με περισσότερες λεπτομέρειες. Το Κεφάλαιο 4 παρουσιάζει το ευρωπαϊκό έργο EUR-ACE, το οποίο αναφέρεται στην ανάπτυξη ενός πλαισίου εργασίας για την πιστοποίηση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων σπουδών ειδικά για Πολυτεχνικές Σχολές και για την οριοθέτηση των αναγκαίων προσόντων των διπλωματούχων Μηχανικών. Στο Κεφάλαιο 5 γίνεται μια σύντομη αναφορά στην κατάσταση που επικρατεί σήμερα στα Πολυτεχνεία και τις Πολυτεχνικές Σχολές της Ελλάδας από άποψη αξιολόγησης και πιστοποίησης. Ειδικότερα στοιχεία για την αξιολόγηση του Ε.Μ.Π. παρουσιάζονται στο Παράρτημα Κ.

Τα κύρια συμπεράσματα και η τελική πρόταση της ομάδας εργασίας περιέχονται στο Κεφάλαιο 6 (Συμπεράσματα – Προτάσεις).

Θεσσαλονίκη, Μάιος 2005

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Ευρωπαϊκό Πλαίσιο.....	3
2. Φορείς Αξιολόγησης στην Ευρώπη	4
2.1 ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education)....	4
2.2 ETS (Educational Testing Service) Europe.....	7
2.3 Άλλοι Φορείς Σχετικοί με την Αξιολόγηση.....	9
2.3.1 EUA (European University Association).....	9
2.3.2 EURASHE (European Association of Institutions in Higher Education) ...	9
2.3.3 ESIB National Unions of Students in Europe).....	9
3. Παραδείγματα Εθνικών Συστημάτων Αξιολόγησης	10
3.1 Μεγάλη Βρετανία – QAA (Quality Assurance Agency for Higher Education)	10
3.2 Φινλανδία – FINHEEC (Finnish Higher Education Evaluation Council).....	11
3.3 Ολλανδία – NVAO (Netherlands-Flemish Accreditation Organization)	15
3.4 Γαλλία.....	17
4. EUR-ACE: Πλαίσιο Εργασίας για την Πιστοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Σπουδών για Μηχανικούς	19
5. Η Κατάσταση στα Ελληνικά Πολυτεχνεία.....	23
5.1 Φορείς Πιστοποίησης Διπλωματούχων Μηχανικών	23
5.2 Αξιολόγηση στο Ε.Μ.Π.	24
6. Συμπεράσματα - Προτάσεις.....	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	30
<i>Παράρτημα Α – Οδηγίες για την Αξιολόγηση Των ΑΕΙ στη Μ. Βρετανία</i>	<i>A-1</i>
<i>Παράρτημα Β - Κατηγορίες και Καθήκοντα των Επιθεωρητών</i>	<i>B-1</i>
<i>Παράρτημα Γ – Προγραμματισμός της Αξιολόγησης στη Μ. Βρετανία</i>	<i>Γ-1</i>
<i>Παράρτημα Δ – Σύνοψη της Ομάδας των Επιθεωρητών στη Μ. Βρετανία</i>	<i>Δ-1</i>
<i>Παράρτημα Ε – Έγγραφα στα οποία Βασίζεται η Αξιολόγηση στη Μ. Βρετανία. E-1</i>	<i>E-1</i>
<i>Παράρτημα ΣΤ – Δομή της Τελικής Αναφοράς Αξιολόγησης στη Μ. Βρετανία ΣΤ-1</i>	<i>ΣΤ-1</i>
<i>Παράρτημα Ζ - Κριτήρια για την Διάκριση των Πτυχίων Bachelor και Master στην Ολλανδία</i>	<i>Z-1</i>
<i>Παράρτημα Η - Νομοθεσία της Ολλανδίας που αφορά στην Αξιολόγηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης</i>	<i>H-1</i>
<i>Παράρτημα Θ - Συστάσεις – Κριτήρια για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης της Γαλλίας.....</i>	<i>Θ-1</i>
<i>Παράρτημα Ι - Νέες Προοπτικές για το Πανεπιστήμιο - Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (Γαλλία).....</i>	<i>I-1</i>
<i>Παράρτημα Κ – Αποτίμηση Ε.Μ.Π.</i>	<i>K-1</i>

1. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το νέο ευρωπαϊκό θεσμικό περιβάλλον της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης είναι συνυφασμένο με την πολιτική και μεθοδολογία της αξιολόγησης. Η αναδυόμενη αυτή κατάσταση απαιτεί επανεξέταση των υπάρχοντων συστημάτων αξιολόγησης, υπό το φως των ιδιαιτεροτήτων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των διαβλεπόμενων απαιτήσεων μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής.

Η αξιολόγηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ευρώπη δεν αποσκοπεί τόσο στην έκδοση συγκριτικών αποτελεσμάτων, αλλά έχει να κάνει κυρίως με την καθιέρωση μιας πανευρωπαϊκής πολιτικής και τη θέσπιση κριτηρίων που θα υποδηλώνουν το επίπεδο της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συστήνει στα κράτη μέλη της ΕΕ τη δημιουργία συστημάτων αξιολόγησης και διασφάλισης της ποιότητας, τηρώντας την αρχή της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας των αρμόδιων φορέων. Επίσης, τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνήσουν ώστε να ληφθούν μέτρα για την παρακολούθηση της προόδου της αξιολόγησης και να δοθεί προτεραιότητα στη συνεχή ανταλλαγή εμπειριών και στη συνεργασία σε θέματα αξιολόγησης και διασφάλισης της ποιότητας, κυρίως με τις διεθνείς οργανώσεις και ενώσεις στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.[COM(97) 159]

Η Διακήρυξη της Μπολόνια υποχρεώνει τα κράτη μέλη της ΕΕ να εφαρμόσουν συμβατά μεταξύ τους ανώτατα εκπαιδευτικά συστήματα, ώστε να γίνουν τα Πανεπιστήμια πιο ανταγωνιστικά στην προσέλκυση σπουδαστών σε παγκόσμια κλίμακα, μέσω της ευρύτερης αναγνωρισιμότητάς τους. Υπαγορεύει επίσης τη δημιουργία των κατάλληλων δομών για την αξιολόγηση, την προώθηση, τον προσανατολισμό και την εσωτερική στήριξη σε θέματα εκπαίδευσης.

Στη συνέχεια παρατίθενται κάποιοι οργανισμοί/φορείς που έχουν συσταθεί σε διάφορα ευρωπαϊκά κράτη και έχουν αναλάβει το έργο της αξιολόγησης των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

2. ΦΟΡΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

2.1 ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education)

LINK: <http://www.enqa.net/>

Πρόκειται για έναν οργανισμό που δημιουργήθηκε με σκοπό να συνδέσει όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες που σχετίζονται με τη διαδικασία της αξιολόγησης και της ποιοτικής αποτίμησης των ΑΕΙ σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα, παρέχει δηλαδή στους φορείς αξιολόγησης πληροφορίες για τις μεθόδους αξιολόγησης, οργανώνει σεμινάρια, κλπ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ENQA:

- Αυστρία (με έδρα τη Βιέννη):
 1. **Austrian Accreditation Council**
 2. **FHR - Fachhochschulrat**
- Βέλγιο (με έδρα τις Βρυξέλλες):
 1. **Council of Flemish Institutions of Higher Education**
 2. **EUA - European University Association - Institutional Evaluation Programme**
 3. **VLIR - Flemish Interuniversity Council**
- Γαλλία (με έδρα το Παρίσι):
 1. **CNE - Comité National d'Évaluation**
 2. **IGAENR - General Inspectorate of Education and Research**
- Γερμανία (με έδρα τη Βόννη):
 1. **Accreditation Council**
 2. **ACQUIN - Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute**
 3. **AQAS - Agentur für Qualitätssicherung durch Akkreditierung von Studiengängen**
 4. **FIBAA - Foundation for International Business Administration Accreditation**

5. **HRK-Hochschulrektorenkonferenz - Projekt Qualitätssicherung**
 6. **ZEVA - Central Evaluation and Accreditation Agency Hannover**
 7. **EVALAG - Stiftung Evaluationsagentur Baden-Wuerttemberg**
 8. **The Evaluation Bureau of Universities of Applied Sciences in Northrhine-Westfalia**
- Δανία (με έδρα την Κοπεγχάγη):
1. **EVA - Danish Evaluation Institute**
- Δημοκρατία της Σλοβακίας (με έδρα την Μπρατισλάβα):
1. **Accreditation Commission**
- Δημοκρατία της Τσεχίας (με έδρα την Πράγα):
1. **Accreditation Commission of the Government of the Czech Republic**
- Εσθονία (με έδρα το Τάλλιν):
1. **Estonian Higher Education Quality Assessment Council**
- Ηνωμένο Βασίλειο (με έδρα το Gloucester):
1. **QAA - Quality Assurance Agency for Higher Education**
- Ιρλανδία (με έδρα το Δουβλίνο):
1. **HEA - Higher Education Authority**
 2. **HETAC - Higher Education and Training Awards Council**
 3. **NQAI - National Qualifications Authority of Ireland**
- Ισπανία (με έδρα τη Μαδρίτη):
1. **ANECA - National Agency for Quality Assessment and Accreditation of Spain**
 2. **AQU - Agency for Quality Assurance in the Catalan University System**
 3. **UCUA - Unidad para la Calidad de las Universidades Andaluzas**

- Ιταλία (με έδρα τη Ρώμη):
 1. **CNVSU - Comitato Nazionale per la Valutazione del Sistema Universitario**
- Κύπρος (με έδρα τη Λευκωσία):
 1. **CEEA - Council of Educational Evaluation-Accreditation**
- Λετονία (με έδρα τη Ρίγα):
 1. **HEQEC - Higher Education Quality Evaluation Centre**
- Νορβηγία (με έδρα το Όσλο):
 1. **NOKUT - Norwegian Agency of Quality Assurance in Education**
- Ολλανδία (με έδρα τη Χάγη):
 1. **Inspectorate of Higher Education**
 2. **NQA - Netherlands Quality Agency**
 3. **NVAO - Netherlands-Flemish Accreditation Organisation**
 4. **QANU - Quality Assurance Netherlands Universities**
- Ουγγαρία (με έδρα τη Βουδαπέστη):
 1. **HAC - Hungarian Accreditation Committee**
- Πορτογαλία (με έδρα τη Λισσαβόνα):
 1. **CNAVES - Conselho Nacional de Avaliação do Ensino Superior**
- Σουηδία (με έδρα τη Στοκχόλμη):
 1. **NAHE - National Agency for Higher Education**
- Φινλανδία (με έδρα το Ελσίνκι):
 1. **FINHEEC - Finnish Higher Education Evaluation Council**

2.2 ETS (Educational Testing Service) Europe

LINK: <http://www.ets.org/>

Ο φορέας αυτός σχετίζεται άμεσα με την αποτίμηση της εκπαίδευσης και την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής κοινότητας, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στόχος του είναι να βοηθήσει τα ΑΕΙ να συλλέξουν τα απαραίτητα στοιχεία που θα αποδεικνύουν τη αποτελεσματικότητα του ιδρύματος, με αξιόπιστο και έγκυρο τρόπο ανεξαρτήτως των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών της χώρας. Θεωρεί ότι η αξιολόγηση πρέπει να γίνεται από εξωπανεπιστημιακούς παράγοντες, αφού ο θεμελιώδης ρόλος του πανεπιστημίου είναι το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο.

Ο συγκεκριμένος οργανισμός παρέχει τρία εργαλεία εκτίμησης του πανεπιστημιακού επιπέδου, ανάλογα με την επιδιωκόμενη αποτίμηση:

- *Εργαλεία για εκπαιδευτική αξιολόγηση & αυτοαξιολόγηση*
- *Εργαλεία για τη θέσπιση κριτηρίων αξιολόγησης*
- *Εργαλεία που υποδηλώνουν την αναγνωρισιμότητα του πανεπιστημίου*

Αναλυτικότερα, το πρώτο εκ των τριών εργαλείων αναφέρεται στην αξιολόγηση της διδασκαλίας και του προγράμματος σπουδών (ΠΣ) του εκάστοτε ιδρύματος, με κύριους στόχους τη βελτίωση των διδακτικών μεθόδων και την ενδυνάμωση του ΠΣ του πανεπιστημίου. Συμπεριλαμβάνει δύο επιμέρους βοηθήματα, την έκθεση των φοιτητών - **Student Instructional Report II, SIR II** - και την αντίστοιχη ηλεκτρονική της μορφή, **e-SIR II**. Το βοήθημα SIR II είναι ένα ερωτηματολόγιο όπου οι φοιτητές απαντούν ανώνυμα σε θέματα που αφορούν τις ενισχυτικές μεθόδους διδασκαλίας, τη συμμετοχή των σπουδαστών στη διδασκαλία, σε θέματα επικοινωνίας, βαθμού δυσκολίας των εξετάσεων και των μαθημάτων, του προγράμματος σπουδών, κλπ. Η ηλεκτρονική μορφή του βοηθητικού αυτού εργαλείου, e-SIR II, αναπτύχθηκε για να εξυπηρετήσει τις περιπτώσεις φοίτησης εξ αποστάσεως.

Όσον αφορά τα εργαλεία για την αυτοαξιολόγηση, έχει αναπτυχθεί από την εταιρία ETS ένας αντίστοιχος κώδικας με καθαρά ακαδημαϊκό χαρακτήρα. Ονομάζεται **PSAS – Program Self-Assessment Service** και βρίσκει εφαρμογή στην επεξεργασία των στοιχείων που προκύπτουν από ερωτηματολόγια, οι ερωτήσεις των οποίων ταξινομούνται στις εξής 16 ενότητες:

- a. Περιβάλλον εκμάθησης
- b. Μορφωτικό επίπεδο
- c. Ποιότητα διδασκαλίας

- d. Ενδιαφέρον του διδακτικού προσωπικού για τους φοιτητές
- e. Πρόγραμμα σπουδών
- f. Πορεία του Τμήματος
- g. Διαθέσιμοι οικονομικοί πόροι
- h. Ικανοποίηση των φοιτητών από το ΠΣ
- i. Ιατρική περίθαλψη
- j. Ευκολία πρόσβασης σε επικουρικούς πόρους
- k. Συνδρομή των εργαζομένων του ιδρύματος
- l. Περιβάλλον εργασίας της εκπαιδευτικής κοινότητας
- m. Συμμετοχή του διδακτικού προσωπικού στη διαμόρφωση του ΠΣ
- n. Ερευνητικό έργο του εκπαιδευτικού προσωπικού
- o. Επαγγελματική δραστηριότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού
- p. Προσόντα των σπουδαστών

Οι σπουδαστές, τα μέλη του Πανεπιστημιακού κλάδου και οι πτυχιούχοι του συγκεκριμένου Ιδρύματος καλούνται να συμπληρώσουν τα έντυπα αυτά. Ο κώδικας της αυτοαξιολόγησης δημιουργήθηκε κυρίως με σκοπό την επιθεώρηση του ΠΣ σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

Η δεύτερη κατηγορία εργαλείων της υπηρεσίας ETS αναφέρεται στη θέσπιση κριτηρίων αξιολόγησης, ώστε να παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικές με την εκτίμηση του κύρους του Πανεπιστημίου, της προόδου των φοιτητών, καθώς και του ρόλου των Πανεπιστημιακών Αρχών. Η πρόοδος των φοιτητών εκτιμάται στο μέσο των σπουδών τους με τη βοήθεια του προγράμματος **MFT – Major Field Test**. Πρόκειται για εξετάσεις που διαρκούν 2 ώρες και έχουν τη μορφή ερωτημάτων πολλαπλής επιλογής, τα οποία καλύπτουν 15 διαφορετικές θεματικές ενότητες του αντικειμένου των σπουδών του κάθε φοιτητή.

Η τελευταία κατηγορία εργαλείων αξιολόγησης έχει ως αντικειμενικό στόχο τη διαμόρφωση της εικόνας του Πανεπιστημίου, μέσω των κριτηρίων επιλογής των υποψήφιων σπουδαστών. Η εκλογή των υποψηφίων στηρίζεται στην απόδοσή τους σε μια σειρά γραπτών εξετάσεων, οι οποίες δίνονται παρακάτω:

- i. **GRE – Graduate Record Examinations General Test**
- ii. **GMAT – Graduate Management Admission Test**
- iii. **TOEFL – Test of English as a Foreign Language**

2.3 ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

2.3.1 EUA (European University Association)

Η Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (European University Association – EUA) αποτελεί έναν οργανισμό που εκπροσωπεί τα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια και τις εθνικές συνόδους πρυτάνεων. Αποστολή της είναι η προώθηση της ανάπτυξης ενός συνεκτικού συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας στην Ευρώπη, μέσω της παροχής υποστήριξης προς τα μέλη της (Πανεπιστήμια) για την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης που παρέχουν και της έρευνας που διεξάγουν. Η EUA επικεντρώνεται στις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Ενίσχυση του ρόλου των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων στη διαμόρφωση του κοινού χώρου της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας και διεύρυνση της αναγνωρισιμότητάς τους σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Συνεργασία με τα μέλη μέσω της ανάπτυξης και παροχής υπηρεσιών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και την ενίσχυση του προφίλ τους.
- Ενίσχυση της Ευρωπαϊκής διάστασης της ανώτατης εκπαίδευσης και διάχυση πληροφοριών μέσω συναντήσεων, συνεδρίων και δημοσιεύσεων σχετικά με τις τρέχουσες τάσεις και τις βέλτιστες πρακτικές.

2.3.2 EURASHE (European Association of Institutions in Higher Education)

Η Ένωση Ευρωπαϊκών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης (European Association of Institutions in Higher Education – EURASHE) ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 1990, είναι μη κερδοσκοπικός διεθνής οργανισμός και εδρεύει σήμερα στις Βρυξέλλες. Μέλη της είναι εθνικές ενώσεις ΑΕΙ και ΤΕΙ και μεμονωμένα ιδρύματα.

Η EURASHE διεξάγει μελέτες, συνέδρια και σεμινάρια σχετικά με την ανώτατη εκπαίδευση. Είναι θεσμοθετημένος σύμβουλος της Γενικής Διεύθυνσης Παιδείας και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της υπεύθυνης ομάδας για τη συνέχιση της διαδικασίας της Μπολόνια (Bologna Follow-up Group).

2.3.3 ESIB (National Unions of Students in Europe)

Η ESIB – National Unions of Students in Europe είναι ο οργανισμός που συνδέει 50 φοιτητικές ενώσεις από 37 χώρες, οι οποίες εκπροσωπούν περίπου 10 εκατομμύρια φοιτητές. Αποστολή της ESIB είναι η εκπροσώπηση και προώθηση των εκπαιδευτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών ενδιαφερόντων των Ευρωπαϊών φοιτητών, έναντι όλων των σχετικά αρμόδιων φορέων, θεσμών και οργανισμών και ειδικότερα έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της UNESCO.

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

3.1 ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ – QAA (Quality Assurance Agency for Higher Education)

LINK: <http://www.qaa.ac.uk/>

Ο οργανισμός QAA – Quality Assurance Agency for Higher Education αποτελεί τον επίσημο φορέα αξιολόγησης των ΑΕΙ στο Ηνωμένο Βασίλειο και έχει την έδρα του στο Gloucester. Πρόκειται για ένα ανεξάρτητο σώμα, το οποίο χρηματοδοτείται από τα Πανεπιστήμια της χώρας. Λόγω του ιδιόρρυθμου εκπαιδευτικού συστήματος της Αγγλίας, ο συγκεκριμένος φορέας έχει αναπτύξει ποικίλα πρότυπα αξιολόγησης ώστε να ανταποκρίνονται στις διάφορες κατηγορίες ΑΕΙ.

Ακολουθεί η περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Πανεπιστημίων της Αγγλίας που χαρακτηρίζονται ως **FECs** – **F**urther **E**ducation **C**olleges. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ρόλος του Οργανισμού είναι να επιθεωρήσει το Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και να συντάξει μία αναφορά για λογαριασμό της επιτροπής **HEFCE** – **H**igher **E**ducation **F**ounding **C**ouncil for **E**ngland, χωρίς να έχει καμία επιπλέον αρμοδιότητα. Η επιτροπή HEFCE είναι το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με σκοπό τη μέριμνα της ποιότητας στην εκπαίδευση και την ενημέρωση της κυβέρνησης.

Οι εκθέσεις που συντάσσονται κατά την επιθεώρηση των Πανεπιστημιακών Σχολών από τον Οργανισμό διακρίνονται σε δύο ανεξάρτητες θεματικές περιοχές:

- *εκθέσεις σχετικές με τα ακαδημαϊκά πρότυπα, δηλαδή κατά πόσο το εκπαιδευτικό ίδρυμα παρέχει τη μόρφωση που υπαγορεύει ο τίτλος του,*
- *εκθέσεις που αφορούν την ποιότητα του διδακτικού έργου.*

Ωστόσο, και οι δύο αναφορές στηρίζονται στην αξιολόγηση από παράγοντες του ίδιου του Πανεπιστημίου – εσωτερική αξιολόγηση ή αυτοαξιολόγηση. Ο ρόλος των επιθεωρητών του Οργανισμού είναι να ταυτοποιήσουν και να επεξεργαστούν τα στοιχεία που προκύπτουν. Στο Παράρτημα Α δίνεται ένας οδηγός για τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης, ενώ στο Παράρτημα Β δίνονται λεπτομέρειες όσον αφορά το ρόλο και τις υπευθυνότητες των επιθεωρητών.

Η διαδικασία της επιθεώρησης περιλαμβάνει τρία στάδια:

- i. Προετοιμασία της επιθεώρησης*
- ii. Περίοδος της επιθεώρησης, και*
- iii. Στάδιο σύνταξης της αναφοράς*

Στο Παράρτημα Γ δίνεται το λογικό διάγραμμα, που περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες και σχετικές εκθέσεις που απαιτούνται για την αξιολόγηση.

Αναλυτικότερα, κατά το πρώτο στάδιο της επιθεώρησης, οριοθετείται η αξιολογική διαδικασία και καθορίζεται ο στόχος της, αφού το Πανεπιστήμιο έχει υποβάλλει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμά του στον Οργανισμό. Στα Παραρτήματα Δ και Ε δίνονται αντιστοίχως τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία γίνεται η σύσταση της ομάδας των επιθεωρητών και μια σειρά εγγράφων στα οποία ουσιαστικά οι επιθεωρητές προβλέπουν να έχουν πρόσβαση, προκειμένου να ταυτοποιήσουν τα στοιχεία που τους δόθηκαν και να διεξάγουν τα ανάλογα συμπεράσματα.

Το δεύτερο στάδιο, που αποτελεί και το βασικότερο, περιλαμβάνει την επίσκεψη των επιθεωρητών στο χώρο του Ιδρύματος για την ταυτοποίηση των στοιχείων. Έτσι οι επιθεωρητές έρχονται σε επαφή με το προσωπικό και τους σπουδαστές της σχολής. Επίσης συνομιλούν και με αποφοίτους του Πανεπιστημίου. Τεκμήριο της ποιότητας του διδακτικού έργου και του ακαδημαϊκού επιπέδου αποτελούν έγγραφα, όπως για παράδειγμα οι εργασίες των φοιτητών και οι ανασκοπήσεις από τους ίδιους τους καθηγητές του Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, στα οποία δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα. Συνήθως δε χρειάζεται οι επιθεωρητές να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία των μαθημάτων, ωστόσο κάτι τέτοιο δεν αποκλείεται στην περίπτωση που δεν έχουν δοθεί επαρκείς πληροφορίες.

Μετά από τη διαδικασία αυτή γίνεται μια πρώτη εκτίμηση του ακαδημαϊκού επιπέδου, χαρακτηρίζοντας τα στοιχεία που τους δόθηκαν αρχικά "αξιόπιστα", "περιορισμένης εμπιστοσύνης" ή "αναξιόπιστα". Ομοίως, η ποιότητα του διδακτικού έργου χαρακτηρίζεται "αξιέπαινη", "ικανοποιητική" ή "αδύναμη". Σε περίπτωση που τόσο το ακαδημαϊκό επίπεδο, όσο και η ποιότητα της διδασκαλίας χαρακτηριστούν "αδύναμη" γίνεται μια επανεξέταση του Ιδρύματος περίπου 12 μήνες μετά από την πρώτη επιθεώρηση.

Η αξιολογική διαδικασία ολοκληρώνεται με τη σύνταξη της αναφοράς, η δομή της οποίας δίνεται στο Παράρτημα Ζ.

3.2 ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ – FINHEEC (Finnish Higher Education Evaluation Council)

LINK: <http://www.finheec.fi/>

Ο αρμόδιος φορέας για την αξιολόγηση των Ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη Φινλανδία είναι το FINHEEC – Finnish Higher Education Evaluation

Council και είναι μέλος του δικτύου ENQA. Αν και ιδρύθηκε από το Υπουργείο Παιδείας της χώρας το 1996, είναι οργανισμός ανεξάρτητος τόσο από το υπουργείο, όσο και από τα Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΕΙΔΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ

Οι αξιολογήσεις που διενεργεί το FINHEEC μπορούν να καταταγούν σε τρεις γενικές κατηγορίες:

- i. Αξιολόγηση Ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.), έλεγχος των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των ιδρυμάτων και αξιολόγηση για την πιστοποίηση (accreditation) των Τ.Ε.Ι. της χώρας (polytechnics).*
- ii. Αξιολόγηση προγραμμάτων σπουδών και θεματικών περιοχών.*
- iii. Αξιολόγηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρονται από Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.*

Κατά την επιλογή του αντικείμενου της αξιολόγησης, τα σημαντικότερα κριτήρια που εφαρμόζει το FINHEEC είναι: η σημαντικότητα του προγράμματος από άποψη εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής και η ταχύτητα ανάπτυξης ή ο βαθμός προβληματικότητας του προγράμματος στην περιοχή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το FINHEEC χρησιμοποιεί κυρίως τη βασική μεθοδολογία αξιολόγησης, που είναι διεθνώς καθιερωμένη και συμβατή προς τη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης (98/561/EC) του 1998 και η οποία αποτελείται από 4 στοιχεία-φάσεις:

1. Συντονισμός από εθνικό συντονιστικό φορέα (FINHEEC)
2. Εσωτερική αξιολόγηση
3. Εξωτερική αξιολόγηση, που περιλαμβάνει την επίσκεψη ομάδας εξωτερικών εμπειρογνομώνων
4. Δημοσίευση της τελικής έκθεσης αξιολόγησης

Οι διάφορες φάσεις τροποποιούνται και συγκεκριμενοποιούνται κατά περίπτωση. Οι αξιολογήσεις συνεπώς μπορεί να διαφέρουν σημαντικά, π.χ. ως προς το βαθμό «αυστηρότητας» με τον οποίο το FINHEEC προσδιορίζει το περιεχόμενο της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Όπως προκύπτει από την παραπάνω σύντομη περιγραφή της γενικής μεθοδολογίας αξιολόγησης, η διαδικασία αξιολόγησης δεν είναι απόλυτα

καθορισμένη αλλά διαφοροποιείται ανάλογα με το αντικείμενο και το σκοπό της αξιολόγησης. Στην αρχή κάθε έργου (project) αξιολόγησης ορίζονται οι αντικειμενικοί στόχοι, η μέθοδος αξιολόγησης και ο τρόπος υλοποίησης. Αφού αποφασιστούν η μεθοδολογία και η διαδικασία, το FINHEEC επιδιώκει να κατανοήσει σε βάθος και να λάβει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά του αντικειμένου της αξιολόγησης (π.χ. Πανεπιστημίου), ώστε να διαμορφώσει ένα λογικά συνεκτικό σχήμα αξιολόγησης που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες της αξιολόγησης κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Πέρα όμως από τις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης, η πλειοψηφία των έργων αξιολόγησης υπακούουν στο παρακάτω γενικό σχήμα:

- Το FINHEEC αποφασίζει τη διεξαγωγή της αξιολόγησης και ορίζει μια Συντονιστική Επιτροπή.
- Η Συντονιστική Επιτροπή καταθέτει πρόταση στο FINHEEC σχετικά με τη σύνθεση της ομάδας εξωτερικών εμπειρογνομόνων και προετοιμάζει το πρόγραμμα της αξιολόγησης.
- Το FINHEEC ορίζει τελικά την ομάδα των εξωτερικών εμπειρογνομόνων και εγκρίνει το πρόγραμμα αξιολόγησης.
- Το αξιολογούμενο ΑΕΙ συντάσσει την έκθεση αυτοαξιολόγησης και την υποβάλλει στην ομάδα των εξωτερικών εμπειρογνομόνων.
- Η ομάδα των εξωτερικών εμπειρογνομόνων επισκέπτεται το αξιολογούμενο ΑΕΙ και συντάσσει την έκθεση αξιολόγησης.
- Η έκθεση αξιολόγησης δημοσιοποιείται.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΕ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ

Το FINHEEC έχει διενεργήσει μέχρι σήμερα 4 συνολικά αξιολογήσεις προγραμμάτων σπουδών για Μηχανικούς, στα εξής τμήματα των Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. της χώρας: Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης, Τεχνολογιών Πληροφορικής, Μηχανολόγων Μηχανικών και Πολιτικών Μηχανικών. Στις παραγράφους που ακολουθούν αναφέρονται συνοπτικά ορισμένα χαρακτηριστικά στοιχεία σχετικά με την πιο πρόσφατη από αυτές τις αξιολογήσεις, αυτή των Τμημάτων Πολιτικών Μηχανικών.

Τη Συντονιστική Επιτροπή συνέθεσαν 5 άτομα, με πρόεδρο κάποιον καθηγητή του Helsinki University of Technology. Τα υπόλοιπα μέλη ήταν ένας καθηγητής του Τεχνικού Ερευνητικού Κέντρου της Φινλανδίας, ένας καθηγητής του Tampere Polytechnic (Τ.Ε.Ι.), ο αντιπρόεδρος πολυεθνικής εταιρείας συμβούλων και ένας εκπρόσωπος των φοιτητών.

Η ομάδα εξωτερικών εμπειρογνομόνων απαρτιζόταν από 12 άτομα: 1 καθηγητή του Τεχνικού Ερευνητικού Κέντρου της Φινλανδίας, 3 μέλη Δ.Ε.Π./Ε.Π. φιλανδικών Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι., 2 καθηγητές από Πανεπιστήμια άλλων ευρωπαϊκών χωρών (Αγγλία, Σουηδία), το διευθυντή μιας κατασκευαστικής εταιρεία της χώρας, το διευθυντή εθνικού φορέα στον τομέα της οδοποιίας, 1 σύμβουλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Χωροταξίας, τον αντιπρόεδρο ιδιωτικής εταιρείας έργων υποδομής και 2 εκπροσώπους φοιτητών, ένας από Α.Ε.Ι. και ένας από τα Τ.Ε.Ι.

Εξαιτίας του μεγάλου αριθμού σχετικών προγραμμάτων σπουδών (19), ενώ συντάχθηκαν εκθέσεις αυτοαξιολόγησης για όλα τα προγράμματα, μόνο στα 10 έγιναν επιτόπιες επισκέψεις διάρκειας μιας ημέρας. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων η ομάδα των εμπειρογνομόνων συναντήθηκε με υπευθύνους των προγραμμάτων σπουδών, με τη διοίκηση του ιδρύματος, με το εκπαιδευτικό προσωπικό, με φοιτητές και εκπροσώπους της τοπικής βιομηχανίας. Επίσης εξέτασε τις υποδομές, τις μεθόδους διδασκαλίας, τα συγγράμματα και τις εργασίες των φοιτητών.

Ο σκοπός της αξιολόγησης ήταν να δημιουργήσει ένα εργαλείο για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης που παρέχουν τα αξιολογούμενα Τμήματα και όχι να καταλήξει σε κάποια αξιολογική σειρά κατάταξης, ούτε να κατηγοριοποιήσει τα προγράμματα ως "καλά" ή "ανεπαρκή".

Τα κύρια κριτήρια αξιολόγησης ήταν τα ακόλουθα:

- Στόχοι και στρατηγικές των προγραμμάτων σπουδών
- Περιεχόμενο και δομή των προγραμμάτων σπουδών
- Εκπαιδευτικό προσωπικό
- Φοιτητές (αξιολόγηση, υποστήριξη, καθοδήγηση)
- Διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης
- Επιχειρησιακοί και οικονομικοί πόροι
- Διεθνείς επαφές και συνεργασίες (κινητικότητα)
- Σχέσεις με τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία
- Εσωτερικές διαδικασίες ποιότητας για την ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών

Ιδιαίτερη αξία έχει το γεγονός ότι η τελική έκθεση κάνει σαφή διάκριση μεταξύ των αντικειμενικών στόχων της εκπαίδευσης που παρέχεται σε Τμήματα Πολυτεχνικών Σχολών των Α.Ε.Ι. και σε εκείνα των Τ.Ε.Ι. Η διάκριση αυτή οδηγεί και στη διατύπωση ξεχωριστών πορισμάτων και εισηγήσεων για τις δύο κατηγορίες Ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

3.3 ΟΛΛΑΝΔΙΑ – NVAO (Netherlands-Flemish Accreditation Organization)

LINK: <http://www.nvao.net/>

Ο οργανισμός NVAO – Netherlands-Flemish Accreditation Organization αποτελεί το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με σκοπό την αξιολόγηση της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ολλανδία και έχει την έδρα του στη Χάγη.

Η οργάνωση της αξιολόγησης από το συγκεκριμένο φορέα έχει ως εξής:

- Προσδιορισμός του αντικειμένου και των κριτηρίων κατάταξης του Ιδρύματος σε συγκεκριμένη κατηγορία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.
- Κριτήρια αξιολόγησης.
- Κριτήρια για τον καθορισμό της διαδικασίας που πρόκειται να ακολουθηθεί και για την εκτίμηση της αναφοράς από τον φορέα **VAI – Visiting and Assessing Institution**.
- Περιγραφή της διαδικασίας.

Οι θεματικές ενότητες στις οποίες στηρίζεται η αξιολόγηση των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είναι οι ακόλουθες:

- Στόχοι και περιεχόμενο των μαθημάτων
- Πρόγραμμα σπουδών
- Κατάταξη του προσωπικού του Ιδρύματος
- Υποδομή και διατάξεις λειτουργίας
- Εσωτερική πιστοποίηση της ποιότητας
- Αποτελέσματα

ΕΙΔΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Προκειμένου να διεξαχθούν αντικειμενικά συμπεράσματα πάνω στην ποιότητα κατά την αξιολόγηση, πιθανόν να ζητηθούν από το Φορέα NAO κάποια επιπλέον χαρακτηριστικά ποιότητας του Πανεπιστημίου. Τα χαρακτηριστικά αυτά κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τα κριτήρια που θα πρέπει να ικανοποιούνται και δίνονται στον παρακάτω πίνακα:

ΘΕΜΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ
Διάκριση & Χαρακτηριστικά	Τα ειδικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να συμβάλλουν σημαντικά στη διαφοροποίηση και ανάπτυξη του Ιδρύματος στα πλαίσια της διαμόρφωσης της ανώτατης εκπαίδευσης.
Ποιότητα	Τα ειδικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να προσδίδουν επιπλέον κύρος στο πτυχίο.
Εφαρμογή	Τα ειδικά χαρακτηριστικά που αφορούν την ποιότητα διδασκαλίας θα πρέπει να μπορούν να υλοποιηθούν.
Ειδικά χαρακτηριστικά	Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα χαρακτηριστικά ακαδημαϊκών προγραμμάτων που είναι συγκρίσιμα με παρόμοια ακαδημαϊκά προγράμματα Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Ολλανδίας.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η κλίμακα που χρησιμοποιεί ο φορέας αυτός προκειμένου να κατηγοριοποιήσει τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σύμφωνα με τις θεματικές ενότητες στις οποίες εφαρμόζεται η αξιολόγηση είναι η εξής:

- Άριστο
- Καλό
- Ικανοποιητικό
- Ανεπαρκές

Προκειμένου η έκβαση της αξιολόγησης να είναι θετική, θα πρέπει η κάθε θεματική ενότητα να χαρακτηριστεί τουλάχιστον ως ικανοποιητική.

Στο Παράρτημα Η δίνονται τα κριτήρια με βάση τα οποία γίνεται ο διαχωρισμός των πτυχίων επιπέδου Bachelor και Master. Τέλος, στο Παράρτημα Θ παρατίθεται η νομοθεσία της Ολλανδίας που αφορά την αξιολόγηση της ανώτατης εκπαίδευσης.

3.4 ΓΑΛΛΙΑ

LINK: <http://www.cne-evaluation.fr/>

Στη Γαλλία δεν είναι υποχρεωτική προς το παρόν η αξιολόγηση των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ορισμένα Πανεπιστήμια έχουν κριτική στάση απέναντι στη λογική της αξιολόγησης ενώ σε άλλα έχουν εφαρμοστεί μεμονωμένα κριτήρια αξιολόγησης (ερωτηματολόγια που συμπληρώνουν οι φοιτητές για το διδακτικό έργο των διδασκόντων ή ερωτηματολόγια που αφορούν αποκλειστικά στους στόχους και το περιεχόμενο των σπουδών). Υπάρχει κι ένας αριθμός Ιδρυμάτων στα οποία έχουν ήδη εφαρμοστεί συστήματα αξιολόγησης σύμφωνα με κριτήρια που προτείνονται από διεθνείς φορείς αξιολόγησης. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Comité National d'Evaluation (CNE) τα μισά περίπου πανεπιστήμια έχουν αξιολογηθεί εφαρμόζοντας το σύνολο των κριτηρίων ή μόνο ορισμένα από αυτά.

Μετά την πρόσφατη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση συγκροτήθηκαν επιτροπές στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης προκειμένου να μελετήσουν τρόπους αξιολόγησης των σπουδών, της διδασκαλίας, της έρευνας και της δια βίου εκπαίδευσης. Υπάρχουν και μεμονωμένες περιπτώσεις πανεπιστημιακών δασκάλων που ασχολούνται με το ζήτημα αυτό και διατυπώνουν τις απόψεις τους σε εκθέσεις που υποβάλλουν στο Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Όπως, για παράδειγμα, η έκθεση Gomei σχετικά με την *Αξιολόγηση της Ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης* που υποβλήθηκε το 1996 στην Τεχνική και Επιστημονική Επιτροπή του Υπουργείου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Σ' αυτήν την έκθεση γίνεται διάκριση ανάμεσα στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής δραστηριότητας των διδασκόντων, την αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών (στόχοι, περιεχόμενο...) και εκείνη της παιδαγωγικής ποιότητας της διδασκαλίας (μέθοδοι, τεχνικές, στρατηγική...).

Μία από τις επιτροπές που εργάστηκαν για τα θέματα αξιολόγησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η επιτροπή που λειτούργησε στο πλαίσιο του **Haut Conseil de l'Evaluation de l'Ecole**. Η επιτροπή ασχολήθηκε αρχικά με την καταγραφή των διαδικασιών αξιολόγησης που είχαν εφαρμοστεί από ορισμένα γαλλικά πανεπιστήμια

και κατόπιν, μέσα από την επεξεργασία αυτού του υλικού αλλά και τη μελέτη των πολιτικών-εκπαιδευτικών διαστάσεων αυτής της πρακτικής κατέληξαν στη συγγραφή ενός πολυσέλιδου κειμένου-έκθεσης. Το ενδιαφέρον της επιτροπής εστιάστηκε στα ζητήματα διδασκαλίας, τόσο στο επίπεδο σύλληψης των αντικειμένων διδασκαλίας, των περιεχομένων και των μεθόδων όσο και στην εφαρμογή τους από τους διδάσκοντες.

Συστάσεις προς τα πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας για τις διαδικασίες και τις τεχνικές αξιολόγησης διατυπώθηκαν επίσης σε κείμενο της Εθνικής Επιτροπής Αξιολόγησης (**Comité Nationale d'Evaluation**). Στο εισαγωγικό σημείωμα αυτού του κειμένου διατυπώνεται με σαφή τρόπο ο στόχος αυτών των συστάσεων. Ο ορισμός των αντικειμένων και των κριτηρίων αξιολόγησης, σύμφωνα με τους συγγραφείς, βοηθάει τα Ιδρύματα να δημιουργήσουν συστήματα ελέγχου για τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, συστήματα για τη διάγνωση των τυχόν αδυναμιών με στόχο τη θεραπεία τους, τη βελτίωση του επιπέδου σπουδών και έρευνας. Στο ίδιο εισαγωγικό σημείωμα γίνεται αναφορά στην εξωτερική αξιολόγηση η οποία «θα στηρίζεται στα πορίσματα της εσωτερικής αξιολόγησης των ιδρυμάτων».

4. EUR-ACE: ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ

LINK: http://www.feani.org/EUR_ACE/EUR_ACE_Main_Page.htm

Το Σεπτέμβριο του 2004 φορείς από οκτώ ευρωπαϊκές χώρες συνέπραξαν στο έργο "EUR-ACE: Πιστοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Σπουδών και Διπλωματούχων Μηχανικών", με στόχο την ανάπτυξη ενός πλαισίου εργασίας που:

- α) θα περιγράφει την σωστή πρακτική για την πιστοποίηση προγραμμάτων σπουδών για Μηχανικούς στην Ευρώπη και
- β) θα οριοθετεί τα προσόντα των διπλωματούχων Μηχανικών (δεξιότητες και γνώσεις αποφοίτων).

Σκοπός είναι το πλαίσιο αυτό να αποτελέσει το πρότυπο με το οποίο τα υπάρχοντα εθνικά συστήματα πιστοποίησης θα ευθυγραμμιστούν και βάσει του οποίου οι χώρες που αυτή τη στιγμή δεν έχουν συστήματα πιστοποίησης να δημιουργήσουν ένα εθνικό σύστημα πιστοποίησης. Με την ενσωμάτωση των εθνικών συστημάτων πιστοποίησης και των αποτελεσμάτων των πιστοποιημένων εθνικών προγραμμάτων στο συγκεκριμένο πλαίσιο εργασίας, αναμένεται ότι τα προσόντα των διπλωματούχων Μηχανικών θα αναγνωρίζονται αμοιβαία εντός της Ευρώπης.

Η έναρξη του προγράμματος EUR-ACE έγινε στο Λονδίνο στις 3/9/2004, με την παρουσία του κ. Wallis De Vries, αντιπροσώπου της ΕΕ για την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό. Συντονιστής του έργου είναι το "Università La Sapienza, Facolta di Ingegneria" της Ιταλίας και συμμετέχουν Ευρωπαϊκοί και εθνικοί φορείς Πολυτεχνικών Σχολών (CESAER, CoPI, RAEE, ECuk, UNIFI), πιστοποίησης Πολυτεχνείων (EUROCADRES, ENQHEEI, ASIIN, SEFI), καθώς και επαγγελματικοί φορείς Μηχανικών (FEANI, CTI, IEI, OE, UAICR).

Ένα Ευρωπαϊκό σύστημα για την πιστοποίηση της εκπαίδευσης που παρέχουν οι Πολυτεχνικές Σχολές θα πρέπει:

- 1.** Να παρέχει ένα κατάλληλο διακριτικό χαρακτηριστικό, "Ευρωπαϊκή ετικέτα", στους απόφοιτους των πιστοποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- 2.** Να βελτιώσει την ποιότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα Πολυτεχνεία.
- 3.** Να διευκολύνει τη διεθνή αναγνώριση των τίτλων σπουδών με την επισήμανση του διακριτικού χαρακτηριστικού.

4. Να διευκολύνει την αναγνώριση από τις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕ.

5. Να διευκολύνει τις αμοιβαίες συμφωνίες αναγνώρισης.

Το σύστημα θα βασίζεται σε ένα σύνολο κοινών, ευρωπαϊκών κριτηρίων που αρχικά θα προταθούν και θα εφαρμοστούν σε έναν αριθμό χωρών, και στη συνέχεια θα αναμορφωθούν και θα ξαναδοκιμαστούν, έτσι ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή ομοφωνία. Επίσης, θα διατυπωθεί μία λεπτομερής πρόταση για τη σωστή οργάνωση και λειτουργία του συστήματος, το οποίο θα πρέπει να αυτοϋποστηρίζεται εντός 5 ετών.

Το πρόγραμμα αφορά πολλά και διαφορετικά μεταξύ τους εμπλεκόμενα μέρη, όπως κέντρα λήψης αποφάσεων για την ανώτατη εκπαίδευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διοικητικά σώματα Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, εθνικές και τοπικές αρχές ανώτατης εκπαίδευσης, καθηγητές Πολυτεχνείων, επαγγελματικούς οργανισμούς και εργοδότες Μηχανικών. Η συνεισφορά του στην εναρμόνιση της ανώτατης εκπαίδευσης των Μηχανικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα είναι ιδιαίτερα σημαντική, και είναι πιθανόν να δείξει τον δρόμο για ανάλογες πρωτοβουλίες και σε άλλα επαγγελματικά πεδία.

Κατά τους πρώτους 6 μήνες του προγράμματος ολοκληρώθηκε μια εμπειριστατωμένη καταγραφή της κατάστασης στις παρακάτω χώρες: Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λιθουανία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσία, Σλοβενία, Τουρκία και Τσεχία. Η πρώτη έκδοση της έρευνας έχει δημοσιευτεί στο διαδίκτυο και περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

- i. Οργανισμός πιστοποίησης και φορείς που συμμετέχουν*
- ii. Ορισμός πιστοποίησης*
- iii. Διαδικασία πιστοποίησης*
- iv. Κριτήρια πιστοποίησης*
- v. Πολιτική δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων πιστοποίησης και*
- vi. Ρόλος της πιστοποίησης στην κινητικότητα ακαδημαϊκών και διπλωματούχων*

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κριτήρια πιστοποίησης, τα οποία συνοψίζονται στα εξής:

- Τύπος των κριτηρίων (input-, output-, or process-oriented standards)
- Output-oriented κριτήρια για την αποτίμηση ενός προγράμματος σπουδών για Μηχανικούς:
 - a. Προφίλ αποφοίτου.

- b.* Γενικές γνώσεις και δεξιότητες αποφοίτου, ως αποτέλεσμα των σπουδών.
- c.* Ειδικές γνώσεις και δεξιότητες αποφοίτου, ως αποτέλεσμα των σπουδών.
- Input-oriented κριτήρια για την αποτίμηση ενός προγράμματος σπουδών για Μηχανικούς:
 - a.* Γενικές πληροφορίες και πρόγραμμα σπουδών.
 - i.* αναγνώριση και εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματος
 - ii.* προφίλ του προγράμματος/ πτυχίου
 - iii.* διάρκεια προγράμματος, φόρτος εργασίας και διδακτικές μονάδες
 - iv.* μέθοδοι διδασκαλίας
 - v.* δομή προγράμματος
 - vi.* περιεχόμενο προγράμματος
 - vii.* απαιτήσεις για επαγγελματικές επαφές (ελάχιστος αριθμός, διάρκεια πρακτικών ασκήσεων, κλπ.)
 - b.* Καθηγητές και ακαδημαϊκό προσωπικό.
 - i.* διδακτικό προσωπικό (αριθμός, εξειδίκευση, προσόντα)
 - ii.* τεχνικό προσωπικό και προσωπικό υποστήριξης
 - iii.* προσωπικό ερευνητικής δραστηριότητας
 - iv.* επαγγελματικές δραστηριότητες και συμβουλευτικός ρόλος του προσωπικού
 - c.* Εισαγωγή στο πρόγραμμα και εκπαιδευτικά πρότυπα.
 - i.* αποτίμηση της ζήτησης του προγράμματος και πραγματική ζήτηση
 - ii.* απαιτήσεις για την εισαγωγή στο πρόγραμμα
 - iii.* αποτίμηση της απόδοσης των φοιτητών
 - iv.* απόδοση φοιτητών (ελάχιστοι μέσοι βαθμοί, ποσοστό εγκατάλειψης του προγράμματος, κλπ.)
 - v.* επαγγελματικές ευκαιρίες αποφοίτων
 - d.* Μέτρα εγγύησης ποιότητας και ανάπτυξη.
 - i.* μέτρα εγγύησης ποιότητας
 - ii.* σχέδια για τη μελλοντική ανάπτυξη του προγράμματος
 - e.* Ιδρυματικό περιβάλλον.
 - i.* γενικές απαιτήσεις (οργάνωση, διοίκηση, κλπ.)
 - ii.* συνεργασία με ΑΕΙ (έρευνα, εκπαίδευση)
 - iii.* συνεργασία με τη βιομηχανία

- iv.* οικονομικά
- v.* κτίρια υπηρεσιών
- f.* Διεθνοποίηση.
 - i.* ευκαιρίες σπουδών στο εξωτερικό
 - ii.* διεθνής συνεργασία
 - iii.* απαιτήσεις ξένων γλωσσών και εκπαίδευση
 - iv.* μαθήματα που διδάσκονται σε ξένες γλώσσες ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο

5. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΑ

5.1 ΦΟΡΕΙΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Όσον αφορά τις μέχρι στιγμής πρακτικές πιστοποίησης στην Ελλάδα, σύμφωνα με την έρευνα του EURACE, η αρχή που ασχολείται με τη διαδικασία αυτή (πιστοποίηση μόνο των επαγγελματικών προσόντων και δικαιωμάτων των διπλωματούχων Μηχανικών), είναι το ΤΕΕ. Όλοι οι Έλληνες Μηχανικοί υποχρεούνται να γίνουν μέλη του και ταξινομούνται ανάλογα με την ειδικότητά τους. Τα κύρια διοικητικά σώματα του ΤΕΕ που συμμετέχουν στη διαδικασία πιστοποίησης είναι: α) Η Γενική Συνέλευση Αντιπροσώπων, ένα σώμα 200 ατόμων που εκλέγεται απευθείας από τα μέλη, β) η 15_μελής Επιτροπή Διοίκησης, που εκλέγεται από την Γενική Συνέλευση Αντιπροσώπων, και γ) οι 9_μελείς Επιστημονικές Επιτροπές (μία ανά κατηγορία Μηχανικών) που εκλέγονται απευθείας από τα μέλη.

Για κάθε νέο πρόγραμμα σπουδών για Μηχανικούς σε κάποιο ΑΕΙ της Ελλάδας, το ΤΕΕ πρέπει, από τον ιδρυτικό του νόμο, να καθορίσει:

- 1.** Την “αντιστοιχία” με κάποια από τις υπάρχουσες κύριες κατηγορίες προγραμμάτων σπουδών για Μηχανικούς, περιλαμβάνοντας και την περιοχή της εξειδίκευσης μέσα στην κατηγορία αυτή.
- 2.** Τα αντίστοιχα επαγγελματικά δικαιώματα και ευθύνες που πρέπει να αναλαμβάνουν οι απόφοιτοι, όπως αυτά περιγράφονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Με έναν ξεχωριστό νόμο του 1981 και μία υπουργική απόφαση του 1984, το ΤΕΕ ανέλαβε την υποχρέωση να διεξάγει εξετάσεις παροχής επαγγελματικής άδειας για όλους τους απόφοιτους Πολυτεχνικών Σχολών Ανώτατης Εκπαίδευσης, από την Ελλάδα ή το εξωτερικό. Όλα τα υποψήφια μέλη του ΤΕΕ που επιτρέπεται να συμμετάσχουν στις εξετάσεις πρέπει να είναι απόφοιτοι ενός “ισοδύναμου” προγράμματος σπουδών για Μηχανικούς σε επίπεδο Master (MSc ή Δίπλωμα Μηχανικού). Η ισοδυναμία των διαφόρων προγραμμάτων για Μηχανικούς καθορίζεται ως εξής:

α) για τα ΑΕΙ του εσωτερικού, με υπουργικές αποφάσεις του Υπουργείου Παιδείας, και

β) για τα ΑΕΙ του εξωτερικού, μέσω του ΔΙΚΑΤΣΑ (νυν ΟΑΤΑΠ), μίας ανεξάρτητης επιτροπής διορισμένης από την Κυβέρνηση, η οποία αποτελείται από καθηγητές Πανεπιστημίων.

5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΟ Ε.Μ.Π.

Το Ε.Μ.Π. υπέβαλε την πρόταση «Αποτίμηση του Εκπαιδευτικού Έργου και των Παρεχομένων Υπηρεσιών του Ε.Μ.Π.» στο ΥΠΕΠΘ (ΕΠΕΑΕΚ, Ενέργεια 4.1γ) στις 29/09/97 με Επιστημονικό Υπεύθυνο του Έργου τον καθηγητή Σ.Ε. Σιμόπουλο¹.

Η αποτίμηση του Ε.Μ.Π. αποσκοπώντας στην ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου και των παρεχομένων υπηρεσιών του, είχε ως κύριο στόχο την τεκμηριωμένη επισήμανση των θετικών χαρακτηριστικών και των τυχόν αδυναμιών του. Για τη συνολική αποτίμηση του Ιδρύματος συγκροτήθηκαν η Κύρια Ομάδα Έργου (ΚΟΕ) και η Ομάδα των Εξωτερικών Εμπειρογνωμόνων (ΟΕΕ), οι οποίες πλαισιώθηκαν από μία ολιγομελή Εκτελεστική Ομάδα του Έργου (ΕΟΕ). Η Κύρια Ομάδα αποτελούνταν από εκπροσώπους μελών ΔΕΠ όλων των Τμημάτων και Εκπροσώπους της Πολυτεχνικής Κοινότητας, η δε Ομάδα των Εμπειρογνωμόνων από 5 διακεκριμένους Ακαδημαϊκούς, Πανεπιστημίων του εξωτερικού και από τον πρόεδρο του ΤΕΕ. Η Εκτελεστική Ομάδα συγκροτήθηκε από αμειβόμενους συνεργάτες με εμπειρία στη δομή, οργάνωση και λειτουργία ελληνικών ΑΕΙ, και ιδιαίτερα του ΕΜΠ.

Εξ αρχής αποσαφηνίστηκε ότι το Ε.Μ.Π. είναι αντίθετο με τη φιλοσοφία και την πρακτική της κατάταξης των ΑΕΙ μέσω των οποιονδήποτε δεικτών, που ούτως ή άλλως αδυνατούν να εκφράσουν την αποστολή και τις ιδιαιτερότητες του κάθε Ιδρύματος. Τονίζεται σε πολλά σημεία του εισαγωγικού κειμένου της έκθεσης ότι στόχος του προγράμματος αποτελούσε η εξάλειψη των αδυναμιών κι όχι η αξιολογική κατάταξη του Ιδρύματος.

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε για την επιτέλεση του Έργου διαμορφώθηκε σε δύο φάσεις, οι οποίες εξελίσσονταν παράλληλα. Πρόκειται για τη φάση της Εσωτερικής Αξιολόγησης ή αυτοαξιολόγησης και για τη φάση της αξιολόγησης από την Ομάδα των Εξωτερικών Εμπειρογνωμόνων.

Κατά την πρώτη φάση, φάση της αυτοαξιολόγησης έγινε:

¹Το έργο αποτελείται από 18 τεύχη με τίτλους: 1. Εισαγωγή, 2. Θεσμικό πλαίσιο, κυρίαρχη στρατηγική και λειτουργία του Ιδρύματος, 3. Προπανεπιστημιακή Εκπαίδευση και διαδικασία εισαγωγής στο Ίδρυμα, 4. Προ-πτυχιακή εκπαίδευση και εξάσκηση, 5. Μεταπτυχιακές σπουδές, 6. Μέριμνα για τους φοιτητές, 7.Ερευνητικές δραστηριότητες, 8. Υποδομή και πόροι, 9. Διοικητική στήριξη, 10. Ακαδημαϊκές διαδικασίες, 11. Θέματα προσωπικού, 12. Σύνδεση με την κοινωνία και τους αναπτυξιακούς φορείς της, 13. Πολιτική ανάδειξης νέων επιστημόνων, 14. Συνεχιζόμενη εκπαίδευση, 15. Μέθοδοι και μηχανισμοί βελτίωσης της ποιότητας, 16. Στρα-τηγικός σχεδιασμός, 17. Συμπεράσματα και επισημάνσεις, και 18. Τελική έκθεση.

- Συγκέντρωση στοιχείων σχετικών με τη λειτουργία του Ιδρύματος, επεξεργασία και εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Συγκέντρωση απόψεων των φορέων της εκπαιδευτικής, διοικητικής και λειτουργικής διαδικασίας και κωδικοποίησή τους.
- Επικοινωνία με κοινωνικούς και αναπτυξιακούς φορείς και καταγραφή των απόψεών τους σχετικά με τη λειτουργία του Ιδρύματος και το έργο των αποφοίτων του.
- Εξαγωγή τελικών συμπερασμάτων.

Στη φάση της αξιολόγησης από την Ομάδα των Εξωτερικών Εμπειρογνομών έγινε:

- Ενημέρωση των Εξωτερικών Εμπειρογνομών για το έργο της εσωτερικής αξιολόγησης.
- Αποτίμηση και συμπλήρωση της έκθεσης αυτοαξιολόγησης του ιδρύματος.
- Επισήμανση των πλεονεκτημάτων και αδυναμιών του ακαδημαϊκού έργου.
- Διατύπωση προτάσεων για την βελτίωση της ποιότητας.

Πριν προχωρήσουν οι Επιτροπές στο έργο της αξιολόγησης επιχείρησαν την προσέγγιση και κατανόηση του όρου ποιότητα, όπως αυτός χρησιμοποιείται από διεθνείς και ευρωπαϊκούς φορείς. Στο 16^ο κεφάλαιο του Έργου αναφέρεται:

« Ως *ποιότητα*, μπορεί να οριστεί η εκπλήρωση ενός συνόλου προκαθορισμένων στόχων και επιδιώξεων. Ο όρος *ποιότητα*, όσον αφορά την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχει την έννοια της αποτελεσματικής ολοκλήρωσης και της καταξίωσης κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας ».

Το θέμα του καθορισμού της ποιότητας γίνεται σύνθετο αν αναλογιστούμε ότι οι αποδέκτες των υπηρεσιών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ποικίλουν και ως εκ τούτου, βλέπουν από διαφορετική σκοπιά τον όρο ποιότητα. Επομένως, η επιζητούμενη ποιότητα πρέπει να προκύπτει μετά από συζητήσεις και συναινέσεις των ενδιαφερομένων τμημάτων, κατά την οποία θα καθορίζονται οι στόχοι και οι επιδιώξεις τους οποίους πρέπει να εκπληρεί η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Για τον έλεγχο της επίτευξης των στόχων και επιδιώξεων ενός Ιδρύματος προτείνονται τα παρακάτω εργαλεία:

- Σύστημα Εσωτερικής Αξιολόγησης*
- Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης*
- Συνεχής καταγραφή και παρακολούθηση ορισμένων δεκτών και*

iv. Συμμετοχή σε διεθνείς ασκήσεις αξιολόγησης

Στο ίδιο κεφάλαιο αναφέρεται ως τελευταία τάση στο χώρο της Εκπαίδευσης η επίτευξη της Ολικής Ποιότητας. Η διαδικασία αυτή εξελίσσεται σε δύο στάδια:

- a.* Καθορισμός των μοντέλων και των μεθόδων αποτίμησης της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων, με σκοπό την υιοθέτηση μεθοδολογιών που μπορούν να αυτοματοποιηθούν για την απευθείας αποτίμηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του επιστημονικού και ερευνητικού επιπέδου, καθώς και των διοικητικών λειτουργιών.
- b.* Δημιουργία σταθερών στόχων προς την κατεύθυνση της συνεχούς βελτίωσης της ποιότητας.

Το παραπάνω μοντέλο, το οποίο αναφέρεται στο 16^ο κεφάλαιο της έκθεσης, δεν έχει βρει ανάλογη αποδοχή από την Ακαδημαϊκή Κοινότητα των ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων. Υπάρχει προβληματισμός σχετικά με το κατά πόσο η ποιότητα μπορεί να περιγραφεί και να καταγραφεί με αριθμητικούς δείκτες.

Ως κέντρα ελέγχου της ποιότητας, τα μέλη των Επιτροπών του Έργου αξιολόγησης του Ε.Μ.Π. θεωρούν τα συλλογικά όργανα (σε επίπεδο Τομέα, Τμήματος και Ιδρύματος), έχοντας δικαίωμα αλλά και υποχρέωση να ελέγχουν τις λειτουργίες που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία τους και να αποφασίζουν προς την κατεύθυνση της εξάλειψης των προβλημάτων.

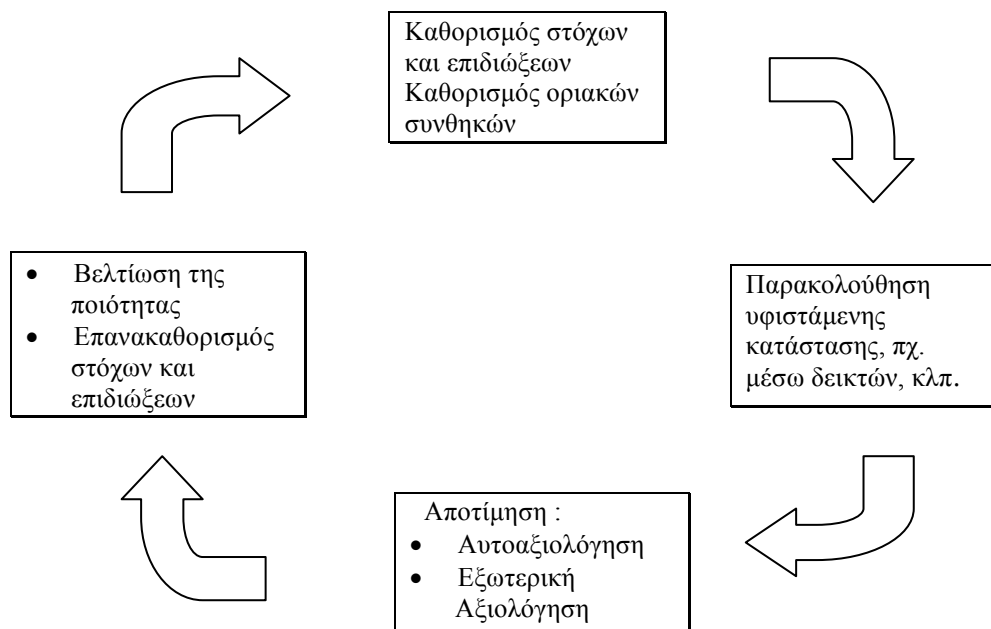
Όσον αφορά την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας από τους φοιτητές υπογραμμίζονται τα παρακάτω:

- Προσεκτική διατύπωση ερωτημάτων.
- Σωστή οργάνωση της διαδικασίας διανομής, στον κατάλληλο χρόνο.
- Κατάλληλη επεξεργασία των ερωτηματολογίων, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα.
- Διακριτική ενημέρωση των διδασκόντων και των επικεφαλών των εκπαιδευτικών μονάδων.
- Ανώδυμη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους φοιτητές.
- Συγκέντρωση και επεξεργασία από τις Γραμματείες των Τμημάτων.
- Φύλαξη με ευθύνη των Προέδρων των Τμημάτων.
- Κατάλληλη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων και κατά περίπτωση, ατομικά ή ομαδικά.

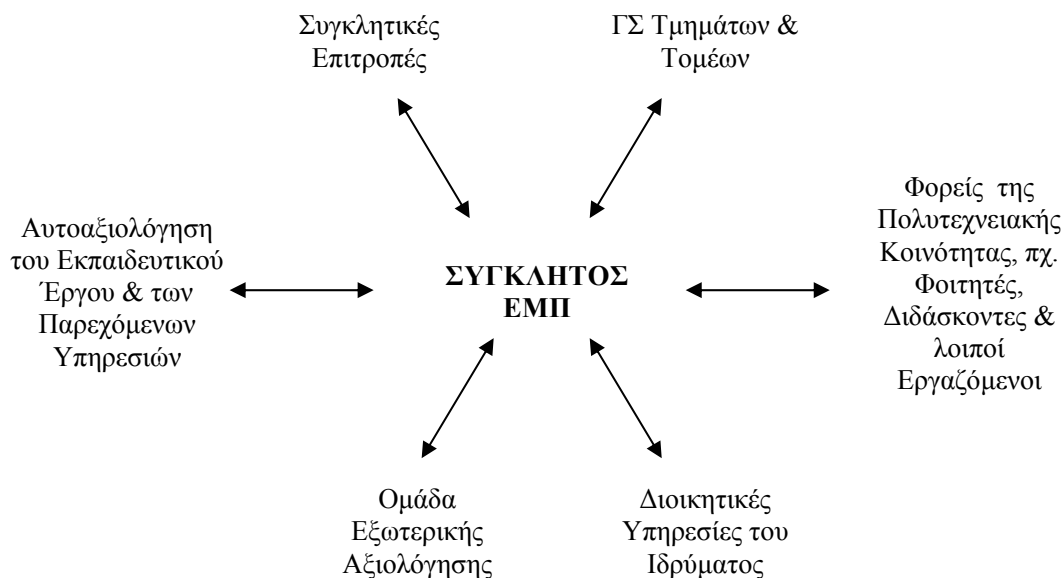
Τα μέλη των Επιτροπών που προαναφέρθηκαν θεωρούν ότι η Διοίκηση είναι υπεύθυνη να κρίνει πιο είναι το ελάχιστο σύνολο των στοιχείων που πρέπει να συλλεγεί, καθώς και να καθορίσει ένα σχέδιο επεξεργασίας και διάχυσής τους.

Παρακάτω δίνονται δύο διαγράμματα από το 16^ο Κεφάλαιο της τελικής έκθεσης αξιολόγησης για την καλύτερη κατανόηση της αξιολογικής διαδικασίας που ακολουθήθηκε ενώ στο Παράρτημα Κ παρουσιάζεται αυτούσιο το 1^ο Κεφάλαιο της έκθεσης.

Διάγραμμα 1 : Ακολουθία διαδικασιών ελέγχου «ποιότητας»

Διάγραμμα 2 : Αλληλεπίδραση των Οργάνων, των Υπηρεσιών και των Φορέων στη διαδικασία ελέγχου της ποιότητας στο ΕΜΠ

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών διαθέτει συστήματα αξιολόγησης τα οποία έχουν παρεμφερή μορφή, ακολουθούν στο σύνολό τους τη μεθοδολογία αυτοαξιολόγησης-εξωτερικής αξιολόγησης και βασίζονται στην περιοδική θεώρηση δεικτών και κριτηρίων που εντάσσονται στις παρακάτω γενικές θεματικές ενότητες: προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικό προσωπικό, φοιτητές, εκπαιδευτική διαδικασία, έρευνα, υποδομή και εγκαταστάσεις, οικονομικοί πόροι, διεθνείς συνεργασίες, σύνδεση με τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία, κλπ. Οι διαδικασίες και μεθοδολογίες αξιολόγησης δεν διαφοροποιούνται μεταξύ Πολυτεχνικών και άλλων Σχολών.

Στην Ελλάδα δεν υφίσταται σήμερα οργανωμένο σύστημα αξιολόγησης ανάλογο προς εκείνα άλλων χωρών της ΕΕ. Έχουν όμως πραγματοποιηθεί συνολικές αξιολογήσεις Πανεπιστημίων από την ΕΥΑ και μεμονωμένων Σχολών και Τμημάτων από αντίστοιχους εξωτερικούς φορείς αλλά και στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ. Ειδικά όσον αφορά τις Πολυτεχνικές Σχολές, το ΤΕΕ συμμετέχει έμμεσα στην αξιολόγησή τους μέσω της διαδικασίας χορήγησης αδειών ασκήσεως επαγγέλματος μηχανικού στους αποφοίτους των Πολυτεχνικών Σχολών. Ο ΟΑΤΑΠ (πρώην ΔΙΚΑΤΣΑ) πιστοποιεί την ισοτιμία των τίτλων εξωτερικού και την αντιστοιχία τους με τίτλους εσωτερικού.

Μετά από την καταγραφή και μελέτη των διαφόρων συστημάτων αξιολόγησης των χωρών της ΕΕ, η επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι σκόπιμη η ανάπτυξη και εφαρμογή αντίστοιχου πλαισίου αξιολόγησης στην Ελλάδα. Ειδικότερα, η επιτροπή προτείνει την υιοθέτηση συστήματος αξιολόγησης των Πολυτεχνικών Σχολών και Πολυτεχνείων που θα βασίζεται στους παρακάτω άξονες:

α) Θεσμικό πλαίσιο – Ανεξάρτητη Αρχή Αξιολόγησης (ΑΑΑ)

Η αξιολόγηση των Τμημάτων ΠΣ θα διενεργείται υπό την ευθύνη και επίβλεψη ανεξάρτητης αρχής, η οποία θα συγκεκριμενοποιεί κατά περίπτωση τη διαδικασία και τα κριτήρια της αξιολόγησης, θα επιλέγει τις επιτροπές εμπειρογνομόνων αξιολογητών και θα μεριμνά για την δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων. Η ΑΑΑ θα πρέπει να απαρτίζεται κατά κύριο λόγο από μέλη της Πανεπιστημιακής κοινότητας και να πλαισιώνεται από εκπροσώπους επαγγελματικών φορέων και επιστημονικών συλλόγων.

β) Διαδικασία αξιολόγησης

Η διαδικασία αξιολόγησης προτείνεται να διενεργείται σε δυο φάσεις:

1. Αυτοαξιολόγηση σε επίπεδο Τμήματος και Σχολής ή Πανεπιστημίου

Στη φάση αυτή συντάσσεται έκθεση αυτοαξιολόγησης όπου συγκεντρώνεται υλικό σύμφωνα με τις οδηγίες της AAA με στόχο την προετοιμασία και διευκόλυνση της εξωτερικής αξιολόγησης κατά την επόμενη φάση.

2. Εξωτερική αξιολόγηση από ομάδα εμπειρογνομόνων

Η AAA, σε συνεργασία με την αξιολογούμενη μονάδα, επιλέγει επιτροπή εμπειρογνομόνων, αποτελούμενη κυρίως από μέλη ΔΕΠ ελληνικών και ξένων ΑΕΙ. Η επιτροπή μελετά την έκθεση αυτοαξιολόγησης, μπορεί να ζητήσει διευκρινίσεις, επισκέπτεται την αξιολογούμενη μονάδα και συντάσσει την τελική έκθεση.

γ) Κριτήρια αξιολόγησης

Η επιτροπή προτείνει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση τα παρακάτω κριτήρια εξειδικευόμενα κατά περίπτωση από την AAA:

- Στόχοι και στρατηγικές των προγραμμάτων σπουδών
- Περιεχόμενο και δομή των προγραμμάτων σπουδών
- Εκπαιδευτικό προσωπικό
- Φοιτητές (αξιολόγηση, υποστήριξη, καθοδήγηση)
- Διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης
- Ερευνητικό έργο
- Επιχειρησιακοί και οικονομικοί πόροι
- Διεθνείς επαφές και συνεργασίες (κινητικότητα)
- Σχέσεις με δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις
- Συνεργασία με επαγγελματικούς και επιστημονικούς φορείς

Η διαρκής ενημέρωση των επί μέρους δεικτών και η τήρηση των καταλλήλων στοιχείων θα αποτελεί υποχρέωση της κάθε εκπαιδευτικής μονάδας.

δ) Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης

Με ευθύνη της AAA τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται με κατάλληλο τρόπο, όχι πάντως ιεραρχικά. Ο άμεσος στόχος της δημοσιοποίησης είναι η ενημέρωση των πολιτών. Ως έμμεση θετική παρενέργεια εκτιμάται πως θα είναι η αύξηση της άμιλλας μεταξύ συναφών Τμημάτων.

Η επιτροπή πιστεύει πως ένα εθνικό σύστημα αξιολόγησης, προσαρμοσμένο στις ελληνικές ιδιαιτερότητες και αποδεκτό από τα εμπλεκόμενα μέρη, μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική και συνεχή βελτίωση του επιπέδου της εκπαίδευσης των μηχανικών στην Ελλάδα. Απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας είναι η αποδοχή του και η εφαρμογή του με συνέπεια και σε βάθος χρόνου.